

ಶ್ರೀ ಎ.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ : ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರ ಇದೆಯೇ? ಆಡಳಿತ ಇದೆಯೇ? ಒಂದು ಉಸ್ತುವಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ? ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದರೆ ಏನು ಅರ್ಥ?

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಮ್ಮ ಸಿ. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ : ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಎತ್ತುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನನಗೂ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ಒಂದು ಮಗು ಆ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಇದು ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನೆಕಸ್ಟ್ ಅಕಾಡಮಿಕ್ ಇಯರ್ ಜೂನ್ ಒಂದರ ಒಳಗೆ, ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಏನು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಆ ಹೊಂಡವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು, ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯಿಂದಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಈ ರೀತಿ ಅಪಘಾತಗಳು ಆಗದಂತೆ ನಾನು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎ.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ : ಅವರ ಉತ್ತರ ನಾನು ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಇದುವರೆಗೂ ನನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನು ತಲೆಎತ್ತಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಉತ್ತರ ನನಗೆ ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವುಗಳು ದಯವಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು ನೀರು ಹರಿದುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಾವಣಿ ತರಹ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆ ಏನಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ?

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಮ್ಮ ಸಿ. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ : ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಹಾದೇವ್ : ತಾವುಗಳು ಸದಸ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಗೌರವಯುತವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು, ಏನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸ್ವತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ? ಸಚಿವರು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಮ್ಮ ಸಿ. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ : ಈಗ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿದೆ, ಒಂದು ಮಗೂ ಸಹ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಹ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಜೂನ್ ಒಳಗಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯಿಂದಲೇ ಹಣವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪೂರೈಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಮೂಡಿಗೆರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ಮಂಜೂರಾತಿ

235 - ಶ್ರೀಮತಿ ಮೋಟಮ್ಮ (ಮೂಡಿಗೆರೆ) : ಮಾನ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಉತ್ತರಿಸುವರೆ?

ಅ) ಮೂಡಿಗೆರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ಯಾವಾಗ ಮಂಜೂರಾಯಿತು?

ಆ) ಅದು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಜೂರಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿದೆಯೇ?

೧) ಈ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ನಡೆಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸಿರುವ ಹಣವೆಷ್ಟು?

ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ್. ಎಸ್. ರಾಣಿ. (ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರು):

ಅ) ಮೂಡಿಗೆರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ಮಂಜೂರಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವಿದ್ಯಾಪೀಠವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಡಿಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಗೋಣಿ ಬೀಡು ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆ) ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಜನತೆ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಖಂಡತ್ವ ವಹಿಸುವಂತಹ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇ) ಈ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹಣ ಒದಗಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸದರಿ ವಿದ್ಯಾಪೀಠವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವುದರಿಂದ, ಸಮಿತಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಗಳ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಮೋಟಮ್ಮ: ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮೂಡಿಗೆರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ಯಾವಾಗ ಮಂಜೂರಾಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರೆ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಯು ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಈ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. 30 ಎಕರೆ ಭೂಮಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಫನ್ಸ್ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ, ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ಯಾವರೀತಿ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತೀರಿ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ ಎಸ್. ರಾಣಿ: ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, 18-11-81ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿತು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೋಮವಾರ ಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಒಂದು ವಿದ್ಯಾಪೀಠವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಅದೇ ವಿದ್ಯಾಪೀಠವನ್ನು ಮೂಡಿಗೆರೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾಂತರವಾದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ 30 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಇದು ಅನುದಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಂಥ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು 93-94ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 50 ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ 18 ಲಕ್ಷದ 50 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಾವು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿದ್ಯಾಪೀಠಕ್ಕೂ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವಂಥ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅದು ರಾಜ್ಯ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಅನುದಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮೂಲಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಈ ಒಂದು ವಿದ್ಯಾಪೀಠಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬಹುದು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಷ್ಟೆ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಫಂಡ್‌ನಿಂದ ಆ ಒಂದು ವಿದ್ಯಾಪೀಠಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂಥ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಣವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆದೇಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಮೋಟಮ್ಮ: ನಾನು ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್‌ಗೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಂಬಳವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ?

ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ ಎಸ್. ರಾಣಿ: ಈಗಾಗಲೇ ಆ ಒಂದು ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಗೆ 50 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ಹದಿನೆಂಟೂವರೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯದ್ದು. ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು: ಪ್ರಶೋತ್ತರ ಮುಗಿಯಿತು. ಈಗ ಲಿಖಿತ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು.

ದಿನದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾದ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು

299 - ಶ್ರೀ ಆರ್.ವಿ. ದೇವರಾಜ್ (ಚಾಮರಾಜ್): ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಉತ್ತರಿಸುವರೆ?

ಅ) ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು?

ಆ) ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ, ಎಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಅನುದಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೂ ಎಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಅನುದಾನ ರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ?

ಇ) ಎಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಈ) 1993-94ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದೆ.

ಉ) ಆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಂತಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೇ?

ಊ) ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿರುವ ಕ್ರಮಗಳೇನು?

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಮ್ಮ ಸಿ. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರು):

ಅ) 560

ಆ) ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳು 42

ಅನುದಾನರಹಿತ ಶಾಲೆಗಳು 518

ಇ) 528 ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ) 14 ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಉ) ಇಲ್ಲ.